

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ ВНЗ

Використання автентичних матеріалів на заняттях з іноземної мови в немовному ВНЗ. У дослідженні автор доводить, що вивчення іноземних мов тісно пов'язане з культурою та цінностями відповідного народу. Через мову відбувається знайомство з культурою країни, її традиціями, історією та сучасністю. У статті автор демонструє роль і місце автентичних матеріалів, зокрема текстів прагматичних матеріалів і газет не лише як джерела інформації про соціокультурну дійсність іншої країни, а як засобу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних ВНЗ.

Ключові слова: автентичні матеріали, соціокультурна компетенція, іншомовна комунікативна компетентність, іншомовний текст, прагматичні матеріал.

Постановка проблеми. Починаючи з 1991 року, коли Україна набула статусу незалежної держави, з року в рік розширюються міжнародні зв'язки, відбувається інтернаціоналізація всіх аспектів суспільного життя, тому іноземна мова є реально необхідною в різних сферах діяльності людини, вона стає дієвим фактором соціально-економічного, науково-технічного та загальнокультурного прогресу суспільства. Нове бачення міжкультурної освіти, як важливого фактора соціальних зв'язків і взаємодії є одним із найважливіших напрямів діяльності Ради Європи в освітньому секторі [3, 10].

Аналіз актуальних досліджень. У сучасних концепціях викладання іноземних мов наголошується, що мова є відображенням культури певного народу, відповідно, оволодіння іноземною мовою передбачає, передусім, і оволодіння іншомовною культурою та засвоєння духовних цінностей іншого народу. Через мову відбувається знайомство з культурою країни, її традиціями, історією та сучасністю. Проблема формування загальнокультурної компетентності, а з нею й соціокультурної компетенції, знаходить своє відображення в працях багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних учених (Н. Бориско, Є. Верещагін, Н. Ішханян, С. Ніколаєва, Ю. Пассов, Х. Браун). Незважаючи на наявність різних підходів, теза про необхідність і важливість навчання іноземної мови як компоненту культури є загальновизнаною. Однак, методика навчання іноземної мови як елементу культури розроблена недостатньо.

Метою дослідження полягає у визначенні ролі й місця автентичних матеріалів, зокрема текстів прагматичних матеріалів і газет не лише як

джерела інформації про соціокультурну дійсність іншої країни, а як засобу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних ВНЗ; аналізі лінгводидактичних труднощів, зумовлених лінгвістичними й лінгвокультурологічними особливостями текстів прагматичних матеріалів і газет та обґрунтуванні алгоритму роботи з ними.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що використання автентичних текстів різних функціональних стилів сприяє розумінню іншої соціокультурної дійсності. А. Брудний визначає текст як явище культури, «сконцентровану дійсність», спрямовану на те, щоб її розуміли. На його думку, тексти включають в себе не лише слова, що вимовлені або написані. Жести, міміка, малюнки, умовні знаки можуть бути органічною складовою тексту [1, 162].

Аналіз англійських навчально-методичних комплексів «Solutions», «Head Way», «Stream Line», «Open Doors», «Hot Line», журналів, газет, буклетів, карт, рахунків тощо дозволив поділити прагматичні матеріали, що можуть бути використаними на заняттях, за сферами спілкування на: навчально-професійні, соціально-культурні, побутові, торгово-комерційні, спортивно-оздоровчі. Функціонально-цільове призначення прагматичних матеріалів може бути різним. Вони використовуються для придбання країнознавчих знань, наприклад, викладач демонструє прагматичні матеріали, повідомляє інформацію, доповнює зміст підручника, або студенти самостійно «добувають» інформацію з прагматичних матеріалів, а потім презентують свій варіант, вислуховують доповнення інших, працюють над систематизацією отриманої інформації.

Оскільки метою навчання іноземних мов є розвиток комунікативної компетентності студентів, інформацію, отриману із автентичних джерел необхідно використовувати для організації мовленнєвого спілкування, розвитку усного мовлення в різних ситуаціях спілкування: організація інтерв'ю, різних опитувань про навчальні й спортивні центри, тощо. Викладач повинен користуватися вищевказаним прагматичним матеріалом для семантизації мовних одиниць і розвитку значеннєвої та лінгвістичної здогадки; для розвитку компаративних умінь, оцінних суджень; для прищеплювання допитливості, пізнавальної активності, інтересу.

Власний досвід викладання іноземної мови, дозволяє говорити про доцільність використання рекламних матеріалів із туризму, адже, на думку В. Бугрім, реклама за своєю суттю є продуктом культури, в якому втілені етичні ідеали народу, його естетичні погляди й смаки, чуттєво-емоційні

форми, логічні поняття, закріплені в мові, традиціях і звичаях [2, 7].

Полегшенню сприйняття візуальних проспектів із реклами і правильному їх розумінню сприяє аналіз компонентного складу буклетів. Отриману інформацію необхідно використовувати для організації інтерв'ю, різних опитувань, складання маршрутів екскурсій; імітації подорожей, відвідувань ресторанів; імітації вибору подарунків за рекламними проспектами тощо.

Використання на заняттях з англійської мови автентичних текстових матеріалів (особливо преси) дозволяє ознайомити студентів з культурою, менталітетом і життям соціуму. Періодична преса традиційно є одним з основних засобів у системі масової інформації та пропаганди. Так, матеріали газет містять факти, їх оцінку, характеристику процесів і тенденцій розвитку сучасної дійсності. Відповідно до своєї позиції, газета виражає думку з найважливіших політичних і суспільних проблем, прагне на основі матеріалів, що друкуються, надавати читачеві повну інформаційну картину світу. Однак, як засвідчує аналіз практики роботи ВНЗ, опрацювання газетних матеріалів здебільшого є одноманітним процесом. Такі вчені як Г. Чередніченко, Л. Шапран, Л. Куниця стверджують, що студент лише за умови педагогічно правильно організованої підготовки зможе опанувати активний суспільно-політичний словник, розвинути мовленнєві навички й навчатися спілкуватися в означених межах [4].

Використання газетних матеріалів сприяє підвищенню рівня знань студентів, оскільки вони:

- знайомляться зі структурними й тематичними особливостями преси, її видами та функціями в політичному, соціальному й культурному житті суспільства;
- поглиблюють знання про історію, державний устрій, освіту, стиль життя народу країни, мова якого вивчається;
- розширюють кругозір щодо реалій життя та побуту країни, мова якої вивчається, через знайомство з подіями, що мають особливе значення для носіїв мови;
- знайомляться з різними варіантами англійської мови [7].

У власній практиці використовуємо такий алгоритм роботи з газетною публікацією:

- ознайомлення із заголовком статті;
- висловлення припущень стосовно тематики (індивідуальна або парна робота, залежно від рівня підготовки);

- ознайомлення із підзаголовком статті (у разі потреби – переклад), введення незнайомих слів, необхідних для розуміння статті;
- власне переглядове читання статті (15–20 хвилин, залежно від об'єму);
- формулювання головної ідеї й мети написання статті;
- питання викладача на перевірку розуміння змісту статті;
- власне непідготовлене обговорення ключових моментів статті;
- підведення підсумків, формулювання висновків, до яких прийшли протягом дискусії [4].

Дія алгоритму забезпечується такими вправами:

- складіть план прочитаного;
- розташуйте подані пункти плану згідно змісту прочитаного;
- дайте відповіді на запитання;
- поділіть статтю на кількість уривків так, щоб вони були відповідями на відповідну кількість запитань (кількість уривків дорівнює кількості запитань);
- складіть тези до прочитаного;
- передайте головну ідею прочитаного своїми словами;
- оберіть правильний варіант завершення речень;
- знайдіть твердження, що відповідають змісту прочитаного;
- розташуйте подані твердження в логічній послідовності відповідно до змісту статті;
- поділіть статтю на частини, дайте заголовки кожній частині;
- знайдіть у статті ключові речення, що передають основну думку цієї статті, спробуйте пояснити свій вибір [6].

Інтернет ресурси – чудовий засіб для отримання інформації про останні події, що відбулися у світі, за його допомогою можна перетворити аудиторію в агентство новин, а своїх студентів – у першокласних репортерів.

Практично всі значущі газети у світі мають свої web-сторінки. Для того, щоб дізнатися, де і які існують газети, можна запропонувати студентам відвідати сторінку MEDIA LINKS <http://www.mediainfo.com/emedial/>, котра пропонує посилання до великої кількості видань.

Усе, про що можна прочитати в газеті, видно на першій сторінці. Тут представлені назви найбільш важливих статей і витяги з них, які, на думку авторів, повинні привернути увагу читачів. Як будь-яке видання періодичного друку, web-газети розділені на рубрики та підрубрики, тобто

такі, що мають дружній для користувача інтерфейс, що дозволяє натисненням кнопки миші перейти до потрібного розділу або статті.

У плані оволодіння міжкультурною компетенцією он-лайн газета є незамінною. Вона дозволить студентам опинитися в епіцентрі світових подій, що відбуваються практично в поточний момент, побачити це з різних точок зору. Особливо цінними для аудиторної роботи є посилання – Send us feedback, що здійснює інтеракцію читача з видавництвом. Висловити свою думку щодо прочитаного й особисто поговорити з автором певної статті можна завдяки розділу «Today's Columnists», де вибір певного прізвища зв'яже вас із необхідною людиною безпосередньо. Інколи може з'являтися екстразв'язок із головним героєм статті.

Ви можете запропонувати студентам працювати по двоє або по троє, досліджувати статті, що охоплюють усі сторони життя: спорт, погоду, культуру тощо. Перевага такої роботи полягає в повній причетності всієї групи в поєднанні з диференціацією завдань: сильні студенти можуть зайнятися дослідженням більш важких статей, у той час як слабким можна доручити звіт про погодні умови або що-небудь із галузі культури.

Результатом такої роботи може стати створення своєї сторінки, присвяченої конкретній події, де необхідно спробувати дати нейтральне бачення проблеми, що ґрунтуються на аналізі інформації різних новинних агентств. Тут же необхідно вказати посилання на джерела. Дослідження статей на певну тему лише одного з новинних агентств протягом тривалого проміжку часу має також свої переваги: досконально вивчивши проблему, студенти зможуть не тільки визначити позицію цієї країни до проблеми, але й виявити певні підстави для такої точки зору, й, відповідно, зможуть прогнозувати розвиток подій. Після виконаної роботи необхідна дискусія або телеконференція, де робота кожного студента або групи буде сектором загальної проблеми. Таким чином, поділитися результатами роботи і, склавши їх в єдине ціле, студенти отримають багатогранну картину події, що дозволить їм зрозуміти причини того, що відбувається, і, цілком імовірно, націлить їх на пошук оптимального рішення.

Отже, використання автентичних матеріалів на заняттях з іноземної мови посилює комунікативно-пізнавальну мотивацію студентів, сприяє адекватності мовленнєвої та соціальної поведінки в іншомовному середовищі, розширює загальнокультурний кругозір, забезпечує засвоєння реалій іншої культури.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці технології формування соціокультурної компетенції студентів немовних ВНЗ за допомогою автентичних джерел.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брудный А. А. Психологическая герменевтика / А. А. Брудный. – М. : 1998. – 336 с.
2. Бугрім В. Т. Ментальність і реклама / В. Т. Бугрім // Рекламист. – 1998. – № 8. – С. 7.
3. Коваленко О. Політика та практика викладання в умовах соціокультурного розмаїття / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – № 5. – С. 10–12.
4. Мельник П. Ю. Засвоєння соціокультурних стереотипів у роботі з рекламними повідомленнями / П. Ю. Мельник // Іноземні мови. – 2002. – № 1. – С. 12–13.
5. Череди́ченко Г. А. Методика роботи з періодичною пресою у процесі вивчення іноземної мови у немовних ВНЗ [Електронний ресурс] / Г. А. Череди́ченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vmuvnz/2011_18/st18/11chemet.pdf.
6. Череди́ченко Г. А. Навчання усному іншомовному спілкуванню студентів немовних ВНЗ на матеріалі засобів масової інформації [Електронний ресурс] / Г. А. Череди́ченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npnukht/2011_37-38/NP-37-38-59.pdf.
7. Цильке Е. А. Роль аутентичных текстовых материалов (прессы) в повышении качества обучения старшеклассников английскому языку [Электронный ресурс] / Е. А. Цильке. – Режим доступа : http://image.websib.ru/05/text_article.htm?377

РЕЗЮМЕ

Шаурман Е. А. Использование аутентичных материалов на занятиях по иностранному языку в неязыковом вузе.

В исследовании автор доказывает, что изучение иностранных языков тесно связано с культурой и ценностями соответствующего народа. Через язык происходит знакомство с культурой страны, ее традициями, историей и современностью. В статье автор демонстрирует роль и место аутентичных материалов, в частности, текстов прагматических материалов и газет не только как источника информации о социокультурной действительности другой страны, а как средства формирования иноязычной коммуникативной компетентности студентов неязыковых вузов.

Ключевые слова: аутентичные материалы, социокультурная компетенция, иноязычная коммуникативная компетентность, иноязычный текст, прагматические материалы.

SUMMARY

Shauerman H. Using of authentic materials at foreign language lessons at non-linguistic universities.

The author of this article shows that foreign language learning is closely connected with the culture and values of native-speaking people, because language reflects culture of the country, its traditions, history etc. The article demonstrates not only the role and place of authentic materials, including texts of pragmatic materials and newspapers as a source of social and cultural information of the country. But first of all, the author considers them as a means of students' foreign language communicative competence formation.

Functional purpose of pragmatic materials may be different. Mostly they are used for acquisition knowledge. The author emphasizes that there are many forms and methods of work with authentic materials. A teacher can inform himself their students complementing information from the textbook or students can themselves «extract» information from pragmatic materials, discuss it, systematize and arrange.

The author emphasizes that the aim of foreign language learning is to develop students' communicative competence. In order to realize this purpose information, derived from authentic sources, should be used for the organization of speech communication: interviews, various surveys on educational and sports centers and so on.

In her own practice of teaching a foreign language the author of the article uses materials on tourism. The author emphasizes that advertising is essentially a product of culture, in which the ethical ideals of the people, their aesthetic views and tastes, sensory-emotional form of logical concepts are reflected. That's why they are not only the source of social and cultural information, but a means of students' foreign language communicative competence formation. Logical chain of exercises to reach this aim is described in the article.

Internet resources occupy a leading place among the authentic materials. They are a wonderful tool to obtain information about recent events that has happened in the world. Internet resources are used to turn the audience into a news agency and their students – in excellent reporters. In this article the author shows the algorithm of work with Internet sources.

At the end of the article the author concludes that the use of authentic materials at foreign language classes at non-linguistic universities enhances students' cognitive motivation, promotes their speech and social behavior, expands their outlook.

Prospects for further research the author sees in the development of technology of non-linguistic university students' social and cultural competence formation through authentic sources.

Key words: *authentic materials, social and cultural competence, foreign language, communicative competence, foreign language text, pragmatic materials.*